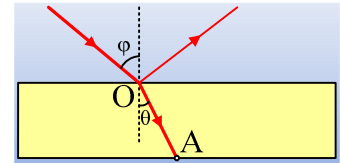

Διάθλαση ή ολική ανάκλαση;

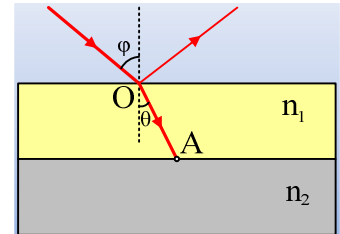
Μια μονοχρωματική ακτίνα φωτός προσπίπτει υπό γωνία ϕ σε μια γυάλινη πλάκα A με δείκτη διάθλασης n_1 . Η διαθλώμενη φτάνει στο σημείο A.

i) Η ακτίνα στο A, θα υποστεί:

- α) μόνο ανάκλαση   β) μόνο διάθλαση   γ) ανάκλαση και διάθλαση.

ii) Κάτω από την πλάκα αυτή, βάζουμε μια δεύτερη με διαφορετικό δείκτη διάθλασης n_2 . Τότε η ακτίνα στο σημείο A, θα υποστεί:

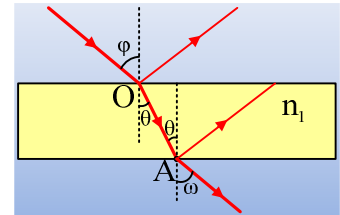

- α) μόνο ανάκλαση
- β) μόνο διάθλαση
- γ) ανάκλαση και διάθλαση
- δ) εξαρτάται από την τιμή του δείκτη διάθλασης n_2 .

Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

Απάντηση:

i) Η γωνία πρόσπτωσης στο σημείο A είναι ίση με θ , αφού οι κάθετες στα σημεία O και A είναι παράλληλες και οι δυο γωνίες που έχουν σημειωθεί είναι εντός εναλλάξ.

Εφαρμόζοντας το νόμο του Snell για τη διάθλαση στο σημείο O, έχουμε:

$$n_{\text{αερ}} \cdot \eta\mu\phi = n_1 \cdot \eta\mu\theta \quad (1)$$

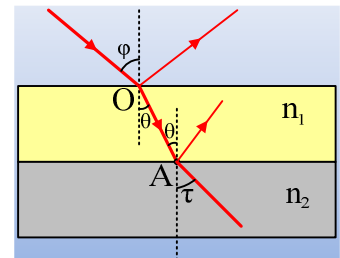
Εφαρμόζοντας τον ίδιο νόμο για τη διάθλαση στο A έχουμε:

$$n_{\text{αερ}} \cdot \eta\mu\omega = n_1 \cdot \eta\mu\theta \quad (2)$$

Από (1) και (2) προκύπτει ότι $\omega = \phi$, δηλαδή η ακτίνα διαθλάται και μάλιστα η γωνία διάθλασης είναι ίση με την αρχική γωνία πρόσπτωσης. Να τονισθεί ότι στο σημείο A θα έχουμε και μερική ανάκλαση.

Συνεπώς σωστή είναι η γ) πρόταση.

ii) Τοποθετώντας την δεύτερη πλάκα, προφανώς θα έχουμε πάντα ανάκλαση μερική ή ολική. Άρα το ερώτημα είναι αν υποστεί και διάθλαση ή όχι.

Αν υποθέσουμε ότι η ακτίνα διαθλάται. Τότε παίρνοντας το νόμο του Snell στο σημείο A θα έχουμε:

$$n_2 \cdot \eta\mu\tau = n_1 \cdot \eta\mu\theta \quad (3)$$

Με σύγκριση των (1) και (3) έχουμε:

$$n_{\text{αερ}} \cdot \eta\mu\phi = n_2 \cdot \eta\mu\tau \rightarrow \eta\mu\tau = \frac{\eta\mu\phi}{n_2}$$

αλλά ο δείκτης διάθλασης n_2 είναι μεγαλύτερος της μονάδας, συνεπώς $n_2 < n_1$ ή διαφορετικά η ακτίνα θα διαθλαστεί με μικρότερη γωνία, από την γωνία με την οποία αρχικά έφτασε στην πάνω πλάκα. Να το πούμε με άλλα λόγια, αν η γωνία πρόσπτωσης στο Α, εδώ η γωνία θ , ήταν ίση με την κρίσιμη, τότε η γωνία στην πλάκα Β θα ήταν 90° , ενώ αν ήταν μεγαλύτερη, θα υπολογίζαμε γωνία με $n_2 > 1$, πράγμα που δεν μπορεί να συμβεί. Παραπάνω υπολογίσαμε μια γωνία $\tau < \theta$, συνεπώς η ακτίνα διαθλάται.

Το παραπάνω αποτέλεσμα είναι ανεξάρτητο της τιμής του δείκτη διάθλασης n_2 , απλά αν $n_2 > n_1$, τότε η γωνία διάθλασης θα ήταν μικρότερη από τη γωνία πρόσπτωσης θ , ενώ αν $n_2 < n_1$ τότε $\tau > \theta$.

Άρα σωστή απάντηση είναι γ).

Υλικό Φυσικής - Χημείας.

Επειδή το να μοιράζεσαι πράγματα, είναι καλό για όλους...

Επιμέλεια:

Διονύσης Μάργαρης